

Шевченко С. М.
кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник,
старший науковий співробітник відділу історії та філософії освіти
Інститут педагогіки Національної академії педагогічних наук України
м. Київ, Україна

**УМОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАВЧАЛЬНО-
РЕАБІЛІТАЦІЙНИХ ЦЕНТРІВ В СИСТЕМІ ОСВІТИ УКРАЇНИ
В ПЕРІОД З 2011 ПО 2017 рр.**

Важливою умовою організації діяльності НРЦ було: надання корекційно-розвиткової та реабілітаційної допомоги дітям з особливими освітніми потребами. Велике значення мало й те, що «діти з тяжкими порушеннями опорно-рухового апарату, які самостійно не пересуваються і потребують індивідуального догляду, зараховуються до інклюзивних груп при забезпеченні постійного супроводу асистентом дитини» [1]. Зокрема, для надання ранньої допомоги дітям з особливими освітніми потребами в НРЦ відкривалися консультативні пункти (передбачався статут закладу), завданнями якого було проведення консультацій для батьків, які виховували дітей зі складними порушеннями психофізичного розвитку, педагогічних працівників, психологів, які працювали з такими дітьми та батьками. Крім того при НРЦ функціонували центри ранньої допомоги, до складу якого входила патронажна служба. Метою діяльності НРЦ було надання комплексної медико-психолого-педагогічної допомоги дітям зі складними порушеннями психофізичного розвитку раннього та дошкільного віку (вони не належали до постійного контингенту центру). Діяльність НРЦ організовувалася і в межах виїзду (корекційна допомога дітям та консультування їх батьків удома), надавали спеціалісти із багатьма видами дітей, у більшості це ті діти які мали індивідуальну форму навчання [2].

Діяльність НРЦ була інноваційним підходом у вітчизняній практиці, нині вони є різнотипними. Напрями роботи сучасних НРЦ: підтримка інклюзивних навчальних закладів; забезпечення корекційно-розвивальних реабілітаційних послуг для дітей з ОП, визначених в рамках Індивідуальної програми розвитку; консультативно-методична допомога педагогам та батькам, надання необхідних ресурсів; рання допомога, супровід батьків дітей із особливими потребами; професійна підготовка учнів. «Для формування навичок соціальної поведінки такі діти потребують спеціальних умов у спеціально організованому середовищі. Чим раніше таке середовище для дитини буде створено, тим успішнішою буде її адаптація та менше її розвиток відхилитиметься від норми» [3]. Тому чим більше створено сприятливих умов для реабілітації дітей з особливими потребами тим скоріше вони адаптуються до сучасних умов суспільства.

У 2016/2017 н.р. із загальної кількості дитячих закладів (957) з інтернатною формою утримання дітей найбільш поширеними були загальноосвітні школи-інтернати та навчально-реабілітаційні центри для дітей з особливими освітніми потребами. 76% від загальної кількості закладів, у них навчалася 54,4% від кількості дітей, що були вихованцями закладів [4; 3]. За дослідженнями В.І.Бондаря, у цей час було відкрито 91 спеціальну школу для дітей, які потребували корекції фізичного чи розумового розвитку, навчанням у них було охоплено 61,2 тис. учнів. У їх складі налічувалося 238 закладів для розумово відсталих (38,4 тис. учнів), 30 – для дітей з вадами зору (5,1 тис), 59 – для дітей з вадами слуху (7,3 тис), 18 – для дітей з наслідками поліомієліту та церебрального паралічу (2,3 тис), 14 – для дітей з важкими порушеннями мовлення (3,2 тис), 32 – для дітей із затримкою психічного розвитку (4,9 тис. учнів) [1]. Загалом у системі інтернатних закладів у 2016/17 н.р. діяло 44 навчально-реабілітаційні центри, у яких виховувалися діти з особливими освітніми потребами: з вадами слуху, зору, тяжкими системними мовленнєвими порушеннями, порушеннями

опорно-рухового апарату в поєднанні з розумовою відсталістю, затримкою психічного розвитку тощо [3]. Отже, дослідження підтверджують розгалужену мережу спеціальних закладів, в яких навчаються, виховуються, отримують корекційно-реабілітаційну, лікувально-оздоровчу допомогу соціально уразливі діти.

Список літератури

1. Прес-служба МОН. Реформи міністра І. Вакарчука. 13.03.2010. Режим доступу:
https://galinfo.com.ua/news/reformy_ministra_vakarchuka_64875.htmlБондар В., Золотоверх В. Інтерпретація еволюції спеціальної освіти: зародження, становлення, розвиток. Дата конвертації 05.05.2016
<https://res.in.ua/vitalij-bondar.html>
2. Кононенко Ю.Г. Лист Мін-ва освіти і науки України «Про організацію навчально-виховного процесу для учнів з особливими освітніми потребами загальноосвітніх навчальних закладів у 2015/16 н.р.» Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1280729-15#Text>Гончаренко С. Український педагогічний словник. Київ, 1997. 376 с.
3. Звіт про здійснення Уповноваженим Президента України з прав дитини моніторингового дослідження стану функціонування закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей, які не мають необхідних умов для виховання та навчання в сім'ї, дітей з особливими потребами, ефективність використання такими закладами бюджетних коштів, спрямованих на забезпечення їх діяльності (№ 1-1/1852. 22.07.2013). Режим доступу:
<http://www.president.gov.ua/news/27816.html>
4. Кахіані Ю.В. Заклад інтернатного типу як суб'єкт соціально-педагогічної діяльності. *Молодий вчений*. Вип. 10.1 (50.1). 2017. С. 105.